

Tekstil Sektörünün Dünü Bugünü

2007'de, tekstil hazır giyim sektörü 22,6 milyar dolar ihracatla yine lider oldu. TOBB sanayi envanterine göre, Türkiye'nin en büyük sektörü. Yetmiş bir bin dolayında sanayi işletmesinin yüzde 21'i tekstil hazır giyimde faaliyet gösteriyor. Envantere göre, en fazla istihdamı 840 bin kişi ile bu sektör sağlıyor

→ **Hazırlayan: Gülder DEMİR -** gulder.demir@hotmail.com

O günkü ruh haliniz veya gideceğiniz yere göre önce neyi düşünürsünüz? Evet bugün ne giysem? Hepimiz, şöyle bir dolaba yönelip "ne giymeliyim" diye göz atmaz mıyız elbiselerimize? Ve bizi sadece giydirmekle kalmayan, oturduğumuz mekânların dekorasyonundan, günlük yaşam içinde kullandığımız tekstil ürünlerine kadar sektörün faaliyet alanları saymakla bitmez. Bugün çeşitli sorunlarla karşı karşıya olan tekstil sektörü, hazır giyim ile birlikte tarım ve hayvancılık ürünlerinden konfeksiyon tüketim mallarına kadar uzanan üretim zincirinde büyük bir güce sahip. En yüksek dış ticaret fazlası veren sektör, Türk ekonomisinin yüksek cari açık ve işsizlik sorunları ile mücadelesinde de hayati rol üstleniyor.

Bir dönem sadece gayrimüslimlerin elinde olan giysi mağazaları ve yine İstanbul'da 1918 ve 1920'lerde bu vatandaşların Amerika'dan ithal ettikleri elbiselerin yıkanıp, belediyelerde dezenfekte edildikten sonra, Çakmakçılar Yokuşu'nda satıldığı dönemler geçerek tekstil sektörünün bugün geldiği noktaya hangi aşamalar kat edilerek gelindiğini biliyor muyuz?

Tümünü araştırdık... Sonuç mu? Hadi birlikte karar verelim... Tekstil sektörümüz geliştirilmesi ve teşvik edilmesi gereken ana sektörlerimizden biri mi, değil mi?

OSMANLI'DA TEKSTİL SEKTÖRÜNÜN GELİŞİMİ

Osmanlı'da ilk sanayi bir dokuma atölyesiyle -ki sonra karşımıza Sümerbank olarak çıkıyor- kuruluyor. Hemen sonrası 1845/1850'lerde 400 bin fes üreten çuha fabrikası faaliyete geçiyor. 1850'de Bakırköy Bez Fabrikası, 1867'de Filibe Pamuk İpliği ve Dokuma Fabrikası ve 1895'te Adana Bez Fabrikası'nın kurulduğunu görüyoruz. Hatta 1850 yılında Paris'teki uluslararası bir sergide yaklaşık 200 tekstil ürününden ödüller alındığını Prof. Dr. Önder Küçükerman'ın Feshane kitabından öğreniyoruz. Ayrıca 1893 yılında Şikago'da yine uluslararası bir sergiden Feshane'nin dokuma kumaşlarının ödül aldığını da öğreniyoruz...

Peki ya giysiler? Osmanlı'da, kadınların giysileri ev içi ve dışı olarak farklılık gösterirmiş. Evde önden açık ve kalçadan itibaren iki yanı yırtmaçlı, arkası kuyruklu üç etek elbiseler giyilirmiş. Bele takılan kemer ise zenginlik derecesini belirtirmiş. Dış kıyafet ise yaşmak ve feraceden oluşurmuş. Gayrimüslim kadınlar ise yaşmak kullanmadıklarından, başlarına ince tülbent bir başörtüsü örtmeleri gerekirmiş. Hatta ayaklarına Ermeni olanlar kırmızı, Rumlar siyah, Yahudiler mavi terlik giymek zorundaymış.

Osmanlı'da III. Selim'den itibaren Batılılaşma ve Avrupa modası özellikle büyük şehirlerde izlenmeye başlanmış. 1908 yılında artık son moda Paris tuvaletleri, elbiseler, tayyörler giyilmeye başlanmış.

Çarşaf ise sanıldığı gibi Atatürk'ün devrimlerinden sonra değil çok önce 1876-1908 yılları arasında II. Abdülhamit zamanında, padişahın öldürülme korkusuyla yasaklanmış. 2.Abdülhamit çarşafın içinde kadın mı erkek mi olduğunun bilinmemesi, silah saklanacağını ve Müslüman kadınların matem tutan gayrimüslim kadınlara benzediğini gerekçe göstererek çarşafı yasaklamış.

Osmanlı'da kumaş ve bez üreten ufak fabrikalar da var, ama konfeksiyon yani hazır giyim yok. Saray ve paşa konaklarının kadınlarının dışında terzilik hemen hemen tüm kadınların mesleği. İşte bu kadınlardan biri Güzide Orbay. Aslında zorunluluktan, ama bildiği tek meslek terzilik olduğu için "ilk Müslüman iş kadını" olarak karşımıza çıkıyor. Osmanlı'nın son yıllarında çıkan yangında evi yanan Güzide Orbay, çareyi elbise dikerek para kazanmakta görüyor. Saint Antoine Kilisesi yanında büyük bir terzihanesi olan Viyanalı bir kadının yanında çalışmaya başlıyor.

Ancak Müslüman bir kadının çalışması, o zamanlar için büyükannenin kaldıramayacağı bir utançtır. O da tepkisini başörtüsünün kenarlarına işlediği "ya sabır... ya sabır" yazısıyla dile getiriyor. Kocasını savaşta yitirmiş, evini yangında kaybetmiş, yirmi yaşlarındaki Güzide yaklaşık dört yıl sonra Beyoğlu'nda açtığı atölyesinde yanında altmış işçi çalıştırmaya başlıyor. İstanbul'da ünlenen Güzide, Atatürk'ün kardeşinin, manevi evlatlığının, Prof. Afet İnan'ın da elbiselerini dikiyor. 1924'lerde artık dönemin en ünlü terzilerinden biri oluyor. Modellerini ise Viyana'dan getirtiyor.

KONFEKSİYONA GEÇİŞ

1918-1920 arasında İstanbul'daki Ermeniler Amerika'dan ithal ettikleri giyilmiş elbiseleri, dezenfekte ettirdikten sonra satarlar. Şimdiki Yeni Karamürsel Mağazaları'nın sahibi, İGS'nin ortağı Nuri Güven o yıllarda amcasının yanında çalışmaktadır. Mahmutpaşa Sümbüllü Han'da yirmi işçinin çalıştığı atölye Anadolu'dan İstanbul'a gelenleri giydirmektedir. Bedene yapıcık ve dar kollu elbiseler bir süre sonra bıkkınlık verir. Zaten 2.Dünya Savaşı başlamış, 1935'te krize girilmiştir. Bu sırada Boşnakların 130 yıl önce kurdukları Karamürsel Konfeksiyon Fabrikası'na ortak olan Nuri Güven artık konfeksiyonda iddialıdır.

1957'de çıkan Milli Koruma Kanunu ile sıkıntıya giren ortaklarından fabrikayı devralan Güven Türkiye'ye yayılan mağazalarını oluşturmaya başlar. 1960'larda İsmet İnönü Hükümeti Türkiye'den Nuri Güven'in de içinde olduğu üç kişiyi konfeksiyon fabrikası kurma araştırmaları yapmak üzere Almanya'ya gönderir. İki milyon liralık büyük bir fabrika projesi vardır, ama doların yükselmesi sonucu hükümet bu işten vazgeçer. Güven ise kendi yolunda ilerlemek üzere İGS'ye 1965'te ortak olup, kadın elbisesi yanı sıra erkek elbisesi üretimini teşvik eder.

Aynı yıllar içinde, 1901 Halil Ali (Ali Molla oğlu) daha fazla mal satmak için İstanbul'a yerleşir. Fuat Bezmen'in babası olan Halil Ali manifaturacılığı 1. Dünya Savaşı'na kadar sürdürür. Savaş yıllarında manifatura dükkanının raflarından pekmez ve şeker satar. Fuat Bezmen 1928'de Fransa'da okurken Türkiye'de Teşvik-i Sanayi Kanunu çıkar. Bezmen'in babası artık manifaturacı değil fabrikatör olmaya kararlıdır. Kurdukları fabrika 1935 yılında A.Ş olur ve boyahanesi olan tek fabrika olduğu için herkes boyama işlerini onların fabrikasında yapar. Fuat Bezmen, büyükbabalarının başlattığı tekstil işini oğullarına bırakmış görünse de hâlâ çalışmaktan yorulmuş değil.

TÜRKİYE TEKSTİLİ DÜNYA MARKASI

Atatürk devrimleriyle kullanılmaya başlanan şapka işinde Vitali Hakko öne çıkar. İkinci Dünya Savaşı'nda Avrupa'nın içine girdiği kriz şapka modasını da ortadan kaldırır. Azalan vasıtalara başlarında ko-

2007'de Afrika'ya tekstil ve hammadde ihracatı (Bin Dolar)

Ülke	İhracat Miktarı
Cezayir	**80,123**
Fas	118,508
Libya	**8,472**
Mısır	111,423
Tunus	**81,994**
G. Afrika	32,385
Toplam	**432,905**

Türkiye'nin En Büyük Sektörü

- **AB ülkelerine tekstil ve hazır giyim ihracatında ikinci, dünyada dördüncü,**
- Pamuk üretiminde dünyada yedinci,
- **Pamuk tüketiminde dünyada dördüncü,**
- Elyaf ring iplik üretiminde dünyada beşinci,
- **Openend iplik üretiminde dünyada dördüncü,**
- Organik pamukta dünya lideri,
- **Sentetik iplik üretiminde dünya yedincisi.**

caman şapkalarla binemeyen kadınlar gündelik yaşamda eşarp kullanmaya başlar. İşe şapkacılıkla başlayan Vitali Hakko'da, 1960'larda Vakko'yu kurdu. Vitali Hakko, 1963'te ürettiği empirme kumaşlardan vazgeçip konfeksiyona geçti. Türkiye'de butik tarzı üretim yapan ikinci mağaza olan Vakko uzun yıllar büyük elbiseler üretti. Diktikleri elbiselerin albenisi olmadığını düşünerek 1970'lerde tekrar normal beden elbise üretimine geçti. Şimdi ise iddialı ve şık giyinen insanlar için çalışmayı sürdürüyor.

Altın Yıldız 1952 yılında Osman Boyner tarafından kuruldu. Henüz yaşı 25 olan Boyner'in fabrikasında 300-400 bin metre kumaş dokunmaya başlandı. Ankara tiftiğinden üretilen kumaşlar büyük beğeni kazandı. 1969'da konfeksiyon işine atılınca Osman Boyner İtalya'ya yirmi işçisini gönderdi, çünkü ona göre İtalyan hazır giyimi özel terzide dikilmiş gibiydi. Beymen mağazalarının ilk adımı böyle başladı. Torun Cem Boyner, ünlü markalarla yaptığı ortaklıklarla Türkiye'nin vazgeçilmez hazır giyimcileri arasında yerini aldı.

1930'larda Türkiye'de devlet yerli malına itibar gösterilmesini istemektedir. Hocazade Halil'in oğlu Hayrettin Karaca da 1935'te Alamet-i Farika Kanunu'na uyarak babasının kurduğu fanila fabrikasına Çift Geyik markasını tescil edip uygulamaya koydu ve ilk kez Türk trikosunu yurtdışına çıkarma başarısını üstlendi. Şimdi oğlu Atay Karaca tarafından yönetilen fabrika hâlâ Türkiye'nin trikoda aranan ve vazgeçilmez markası olmayı sürdürüyor.

Bugün Türkiye'nin tekstilde birçok markası var.

PİYON DEĞİL AKTÖR SEKTÖR

Osmanlı ithal kumaşları satın alıp terzilere diktirerek giyinmiş. İnsanlar o dönem ithal mallar satan dükkânlardan giyinmiş. Hatta Amerikalıların eskilerini satın almış ve giymiş. Türkiye'de tekstil sektörü gümrük birliği öncesinde Avrupa Birliği pazarına entegre olmuş bir sektör. Özellikle 1996 yılında radikal değişimler geçiren sektör bugüne kadar edindiği deneyimlerini, verdiği özveri ve geliştirdiği teknoloji ile geleceğini çizmeye özen göstermiş. Herkesin farkında olduğu bir gerçek de; Avrupa ülkelerini bile şaşkınlığa uğratacak düzeyde sektörün taşıdığı potansiyel. Artık Türkiye'nin markaları uluslararası piyasalarda da aranmakta ve beğeni toplamakta. Desinatöründen modacısına, tasarımcısına kadar Türk tekstil sektörü hızlı bir gelişim çizgisini sürdürüyor.

Ekonomik istikrarsızlığın verdiği sıkıntılar dışında, dünya genelinde hazır giyim sanayisinin yaşadığı yapısal değişikliklerin yansımaları ülkemizde de hissedilmekte. Gelişen teknoloji insanların giyim anlayışlarında da etken oluyor. Yoğun tempo içinde, daha pratik giyinmek isteyen Türk insanı da Avrupa modasıyla yarışıyor.

2007'de, tekstil hazır giyim sektörü 22,6 milyar dolar ihracatla yine lider oldu. TOBB sanayi envanterine göre, Türkiye'nin en büyük sektörü. Yetmiş bir bin dolayında sanayi işletmesinin yüzde 21'i tekstil hazır giyimde faaliyet gösteriyor. Envantere göre, en fazla istihdamı 840 bin kişi ile yine sektör sağlıyor.

Günümüzde Türkiye tekstili için pamuk stratejik hammadde ve beyaz altındır. Hazır giyim ve tekstil sektörü net ihracatçıdır. Hazır giyimde Türkiye Avrupa'da ikinci, dünyada üçüncüdür. Türkiye bu sektörde sadece ulusal lider, oyuncu değil aynı zamanda, küresel bir oyuncu ve lider konumundadır. Türkiye değer ve tedarik zincirine sahiptir. Bu zincir büyüdükçe daha önemli ve büyük çekim merkezi yaratılmaktadır. Bugün Türkiye hazır giyim üretiminde bir dünya markası olmuştur.

Türk tekstil ve hazır giyim sektörünün küresel ölçekte önemini yitirmemesi için teknolojiyi daha yoğun biçimde kullanarak, ar-ge'ye daha fazla yer vermesi, inovasyona önem vermesi gerekiyor. Şu anda böyle bir eksikliği hissedilen Türk tekstil sektörü bunları yapabildiği oranda daha uzun yıllar liderliğini sürdürecektir. Bunun için de pamuktan ipliğe, kumaştan hazır giyime kadar geniş bir yelpaze içinde olan sektörün içinde bulunduğu sorunları aşması için; devletin tekstil ve hazır giyim sektörü ile ilgili bir politika oluşturması kaçınılmaz görünmekte.

TOBB Tekstil Sektör Meclisi Başkanı Abdülkadir Konukoğlu:

"Tekstil Ölüye De Lazım Diriye De"

TOBB Tekstil Sektör Meclisi Başkanı Abdülkadir Konukoğlu, Güneydoğu Anadolu bölgesine yeni verilecek olan teşviklerle reel sektörün ve daha doğrusu emek yoğun sektörün canlanacağı kanaatinde.

Konukoğlu, Türk tekstil sektörünün ithalat bombardımanı altında olduğunu belirterek Hindistan, Pakistan, Uzakdoğu, Özbekistan'dan çok ucuza mal gelmesinin sektörde özellikle tedarikçi firmaları zor duruma düşürdüğünü ifade ederek "En büyük sorun belli. Düşük kur ve artan girdi maliyetleri" diyor

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Tekstil Sektör Başkanı olan Abdülkadir Konukoğlu, aynı zamanda Türkiye'de tekstil sektörü denilince ilk akla gelen isimlerden biri olan Sanko Holding'in patronu. Abdülkadir Konukoğlu, 1904 yılından beri tekstille uğraşan ailenin bir ferdi olarak sektörle ilgili çok çarpıcı tespitlerde bulundu.

● Türkiye ekonomisi için tekstilin geleceği önemli bir faktör mü?

Tekstil sektörünün ülke için önemi herkesin malumu. Yarattığı istihdamın yanında Türkiye'ye çok büyük bir ihracat geliri sağlıyor, ticari çarkların dönmesine yardımcı oluyor. Türkiye ekonomisinin temel direklerinden biri olan tekstil son dönemde zor günler geçiriyor. Bir taraftan kur ve maliyet baskısı, diğer yandan sektörün giderek gözden düşmesi, zorlanan ihracatçılar, üreticiler, fasoncular, iplikçiler, dokumacılar...

Tekstil sektörünün en önemli özelliği emek yoğun bir sektör olması, yani istihdam dostu olması. Bugün Türkiye'de milyonlarca kişi ekmeğini tekstil atölyelerinden, konfeksiyonlardan, ufak tezgahlardan veya dev entegre tesislerden kazanıyor. Bazı arkadaşlar diyorlar ki "tekstilin bir bölümü kapansa ne olacak?" Doğru, bir şey olmaz ama tekstilin istihdam ettiği işçiye evvela iş bulmak lazım. Hiçbir sektör tekstil kadar istihdam yaratamaz. Biraz otomotiv yan sanayisi, bir de emek yoğun olan tekstil. Evvela biz belirli noktalara gelmeliyiz ki tekstili bırakalım. Tekstil sadece konfeksiyon yapmak değil. Bunun arkasında çiftçi var, pamuk var. Bunlar hep birbirini destekleyen konular.

● Tekstilin Türkiye için bittiğini söyleyenler var, siz bu görüşe katılıyor musunuz?

Türkiye'de önce yeni bir sektör bulunacak, işi olmayanlar bu sektöre yerleştirilecek ki tekstili kapatalım. Herkesin şunu bilmesinde yarar var; tekstil işsizliği önleyen bir sektör ve bunu desteklemek lazım. Hep konuşuluyor yapılacak edilecek diye ama halen ortada bir şey yok. Ama bence geç kalınıyor. Şunu düşünmek lazım, eğer bir ülkede bir sektör biterse onu geri getirmek artık çok zor olur. Çünkü müşteri kaybediyorsunuz. İnsan alıştığı yere gider. Bu müşteriler başka yere giderse bir daha Türkiye'ye zor çekeriz. Benim tekstilin geleceği ile ilgili karam-

Abdülkadir Konukoğlu "Tekstil sadece konfeksiyon yapmak değil. Bunun arkasında çiftçi var, pamuk var. Bunlar hep birbirini destekleyen konular."

sarlığım yok. Tekstil ölüye de lazım diriye de. Siz hiç çıplak yatan bir adam gördünüz mü? Hem doğumda hem ölümde insanlar bir şeylere sarılır. Tekstil bitmez. Sadece kaliteli mal üretemeyenler, belirli markalara ulaşamayanlar ve yatırımlarının hesabını iyi yapamayanlar aşağı doğru gider. Üniversitelerde tekstil bölümleri çok geç kuruldu. 1970-80'li yıllarda kurulması gereken bölümler 90'larda kuruldu. Türkiye'de tekstil bitmez, ilerisi daha iyi olacak.

● Tekstil sektörünün önündeki sorunlar neler?

En temel problemimiz döviz kuru. Türk Lirası'nın aşırı değerlenmesinden dolayı ihracatta zorlanıyoruz. Bir taraftan yan girdi fiyatları artıyor, buna karşılık dolar düşünce büyük sıkıntılar yaşıyoruz. Özellikle iplik ve dokuma bölümlerinde fiyat tutmaz hale geldi.

Şu anda Türk tekstili ithalat bombardımanı altında. Hindistan, Pakistan, Uzakdoğu, Özbekistan'dan çok ucuza mal geliyor. Sektörde özellikle tedarikçi firmalar zor duruma düştü. Bu durum ister istemez ihracatı da etkiliyor. En büyük sorun belli. Düşük kur ve artan girdi maliyetleri.

● Sizce sorunların çözümü için neler yapılmalı?

Girdi fiyatlarının hükümet tarafından desteklenmesi lazım. Türk tekstili biraz desteklenseydi şimdi 106 milyar dolar olan ihracat 120 milyar dolar olurdu. Tekstil bölgesel teşviklerle kurtarılabilir. Aksi takdirde sektör yavaş yavaş geriye doğru gidiyor. Ancak çok iyi ve kaliteli mal üretenler, marka yaratanlar ve büyük firmalar ayakta kalacak. Sadece iplik yapmakla sadece dokuma yapmakla bu işler yürümüyor maalesef.

Bence Güneydoğu Anadolu Bölgesine verilecek bu teşvikler, ithalatı keser. Bizim Güneydoğu Anadolu Bölgemiz, "Çin"imiz. Orada insanlar işsiz. İstanbul'daki büyük fabrikaların bir bölümünü Güneydoğu'ya taşıyan insanlara yardımcı olunsun. Oradaki sanayileri yavaş yavaş doğuya kaydırsınlar. Güneydoğu'ya yatırımını kaydıracaklardan on yıl Kurumlar Vergisi ve SSK primi ile enerji fiyatının yüzde 75'i alınmasın, montaj yardımı, bina yatırımında teşvik verilsin, asgari ücret kademeli olsun. Bu arada belirteyim asgari ücrette de Güneydoğu ile İstanbul'u bir tutmamak lazım. Güneydoğu'da da 500 YTL'ye insan çalışıyor, İstanbul'da da. Bu dengede zayıflık var. İstanbul'da adam işe gidebilmek için iki-üç dolmuş değiştiriyor. İstanbul'da 500 YTL'ye geçinemezsin, ama orada 400 YTL'ye rahatlıkla geçinebilirsin. Doların da yavaş yavaş yükselmesi lazım. Aslında esas suçlunun birisi faiz. Merkez Bankası faizi çok yüksek tuttuğu için Türkiye'de dolar çok aşağıda.

● Türk tekstil üreticisinin ülkeden yavaş yavaş uzaklaştığı konusunda görüşünüz nedir?

Güneydoğu için yaratılacak farklılıklarla şu anda Mısır'a veya başka yere giden işverenlerin Türkiye'de kalacağı kanaatindeyim. Güneydoğu Anadolu'ya verilecek bu teşviklerle tahmin ediyorum biz Türkiye'de kendi "Çin"imizi yaratırız. İşçilik daha ucuz, yurtdışına göre verimlilik yüksek. Böylelikle Türk tekstilini biraz kurtarırız gibime geliyor. Dediklerimizin olmaması için bir neden yok. Güneydoğu'da binlerce insan boş. Peki, bunlara balık tutmayı öğretirsek daha iyi değil mi? Oralara iş sahası açarsak, genel olarak yatırımlar giderse bu teşviklerle beraber genişletilirse kötü mü olur? Orada işsizlik önlenirse göç de önlenecek. Yoksa ne kadar altyapı yaparsanız yapın yetmeyecek. Tekstil bir an önce kaydırmalı. Teşvikler verilmeli, enerji maliyetleri düşürülmeli. İşveren olarak düşünün, İstanbul daha rahat Güneydoğu'ya gitmek ise zor. Ama bir teşvik verilirse, meşhur bir laf var: "Deveyi hendekten atlatan bir tutam ottur" diye. Yani sen orada belirli teşvikleri verirsen insanları çekersin.

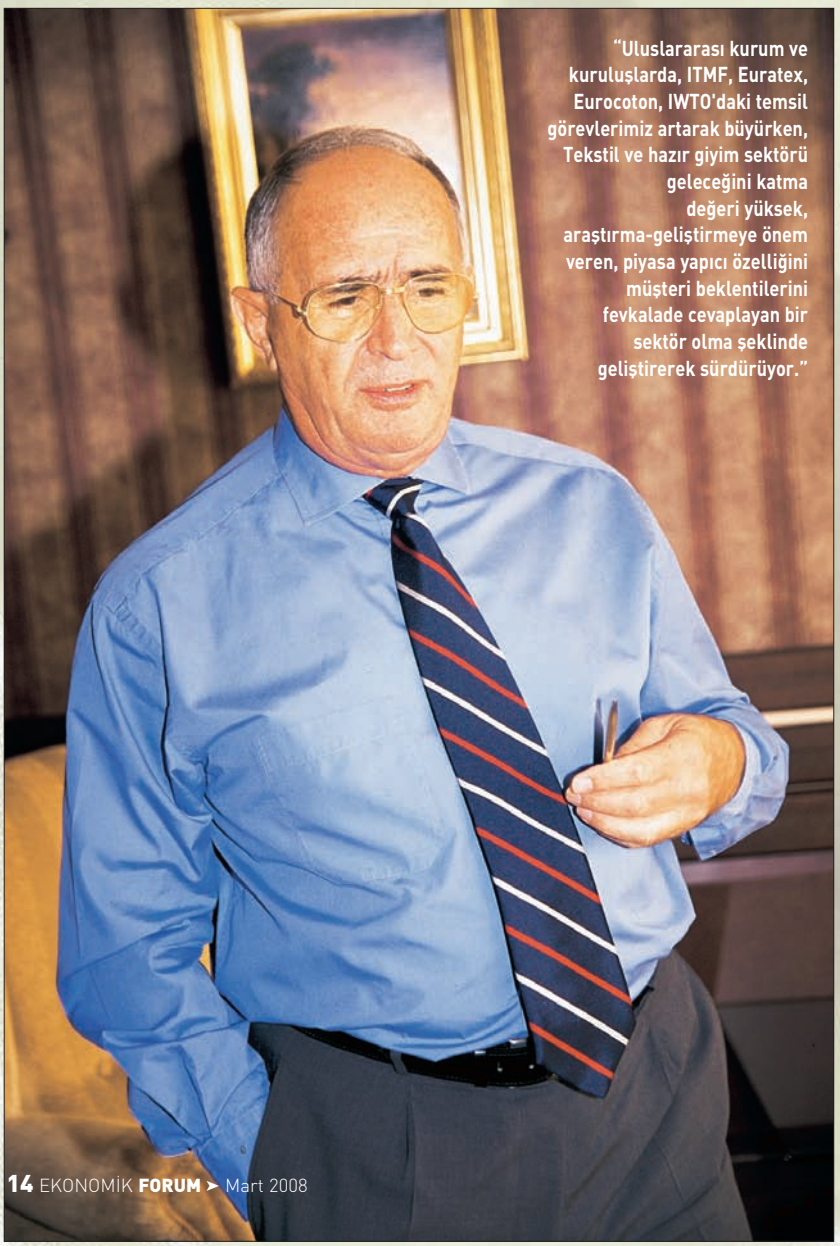
● Küreselleşen dünyada tekstil sektöründeki rekabet koşullarını değerlendirdiğinizde Türk tekstil sektörü hangi noktada?

Türkiye diğer ülkelere göre rekabet avantajı sağlayabilecek konumda. Bunu sağlamanın da üç yolu var. Birincisi; çok kaliteli mal üretmek ve hızlı teslim. Şu anda biz bunu yapabiliyoruz. İkincisi; girdi maliyetlerinin düşmesi. Enerji, akaryakıt ve vergilerin bir noktaya gelmesi lazım. Üçüncüsü de yerli malı haftası. Örneğin, Kore'de, ithal mal bulmak çok zor. Pahalı bile olsa kendi mallarını kullanıyorlar. O zaman ne oluyor, kendi havuzunun içerisinde dönüyorsun. İthalat yaptığımızda, evet daha ucuza alıyoruz, ama devamlı ithalatla havuzdaki suyu azaltıyorsunuz. Bunun da kimseye bir faydası yok. Türkiye'nin bu kadar gelen ithalata artık "DUR" demesinin zamanının geldi. Bu kadar ithalat Türkiye'deki ara girdilere, Türk sanayisine zarar veriyor. Bunun farkındalar. İnşallah bunun önlemleri alınırsa tahmin ediyorum biraz daha iyi olacak.

Türkiye Tekstil Sanayi İşverenler Sendikası Başkanı Halit Narin:

"Türk Tekstil Sektörü Ekonomimiz Açısından Hayati Önem Taşımakta"

Türkiye Tekstil Sanayi İşverenler Sendikası Başkanı Halit Narin, dünyanın en büyük pazarlarından olan AB pazarında Çin'den sonra ikinci tedarikçi durumunda olan Türkiye'nin, coğrafi ve gümrük vergisi üstünlüğümüzün de olduğu, AB'nin en büyük ve yegane modern ve entegre üretim altyapısının olduğu tartışılamayacağını vurguladı

"Uluslararası kurum ve kuruluşlarda, ITMF, Euratex, Eurocoton, IWTO'daki temsil görevlerimiz artarak büyürken, Tekstil ve hazır giyim sektörü geleceğini katma değeri yüksek, araştırma-geliştirmeye önem veren, piyasa yapıcı özelliğini müşteri beklentilerini fevkalade cevaplayan bir sektör olma şeklinde geliştirerek sürdürüyor."

Türkiye Tekstil Sanayi İşverenler Sendikası (TTSİS) Başkanı olan Halit Narin Ekim 2008'de Uluslararası Tekstil Sanayicileri Federasyonu Başkanı da olacak. Narin, Tekstil sektörünün demode olmadığını, 2007 yılının, tekstil "demodedir" diye lafi ortaya atıp da bundan istifade edenlerin yılı olduğuna dikkat çekiyor. "Yani 'demodedir', 'ithalatı serbest bırakalım', 'ekonomi ihracatla kalkınır', diye diye Türkiye'de tekstil sektörünü köşeye sıkıştırdılar" ifadesini kullanan TTSİS Başkanı Halit Narin, yatırım yapan, üretim yapan insanın yanlış, haksız ve bu kadar serbest yapılan ithalata karşı artık dayanma gücü kalmadığına da dikkat çekiyor.

● Türk tekstil sektörünün 2007 ve 2008 yılını değerlendirir misiniz?

Türkiye ve çevresinde sorunlar yumağı büyüyor. Yüksek cari açık, yüksek reel faiz, kayıt dışı faaliyetler, yerli üretim ve imalat sanayisinde yatırımı engelleyen aşırı ara malı ithalatı, işsizlik büyük ekonomik ve sosyal sorunlar olarak önümüzde duruyor. Küresel konumumuzla ilgili de endişemiz artıyor. Daha geçen yıl bile ekonomimize övgüler yağdıran uluslararası değerlendirme kurumları tüm dünyaya Türk ekonomisinin ne derece kırılgan olduğunu duyuruyor. S&P küresel kriz karşısında en fazla zaaf içinde olan ülkelerin başına Türkiye'yi oturtuyor. Çin, Rusya, Latin Amerika ülkeleri gibi, Türkiye'ye benzer hızlarla büyüyen ülkeler dünya sermaye piyasalarında oyuncu olurken, ülkemizin kırılganlığı artıyor.

Üretim, hükümetin de bireylerin de önceliği olmalı çünkü ekonomi yavaşlama eğilimine girdi, işsiz sayısı artıyor, halkın alım gücü eridi, inşaat sektörünün sorunları artıyor çünkü konut satışları durakladı.

Tekstil ve konfeksiyon sektörümüzün önemi burada vurgulanmalı; bu sektör Türkiye ekonomisinde kronikleşmiş olan yüksek cari açık ve işsizlik ile mücadelede vazgeçilmez bir öneme sahiptir.

Gümrük birliğine girilmesinden beri on bir yılda AB ile olan toplam dış ticaret dengemiz 100 milyar USD açık verirken, bu dönemde 75 milyar USD dış ticaret fazlası veren yegâne sektör olma özelliğinin altı birkaç kez çizilmelidir. Geçtiğimiz dönemde ülke genelindeki olumlu gelişmelere karşın tekstil yatırımlarımızın çoğu, yerli girdilerin ve maliyetlerin (enerji, istihdam vergileri, finansman, vb.) çok yüksek olması, kayıt dışı ekonominin rekabet koşullarını zedelemesi ve başıbozuk ithalatın yıllardır cazip olması sebebi ile ne yazık ki atıl duruma düşmüş, sanayicilerimiz üretmek yerine mevcut tesislerini de kapatarak, hızla ara malı ithalatına yönelmişlerdir.

TTSİS Başkanı Halit Narin: "Tekstil ve konfeksiyon sektörümüzün önemi burada vurgulanmalı; bu sektör Türkiye ekonomisinde kronikleşmiş olan yüksek cari açık ve işsizlik ile mücadelede vazgeçilmez bir öneme sahiptir."

● Tekstil ihracatında gelişmeleri nasıl görüyorsunuz? Sektörün önündeki engeller neler?

İhracat ve üretimin önündeki en büyük engel başıbozuk ithalattır. Katma değer yaratan yerli üretimi gözetecek tedbirlerin eksikliği sonucu, yüksek aramalı ithalat artışı yıkıcı bir hızla gelişmiş ve dış ticaret açığımız 54 lilyar USD ile 2006 yılında yeni bir rekor kırmıştır. Bu dengesiz ithalat artışı, YTL'nin de sürekli değerlenmesi sonucu, hızlanarak devam etmektedir. Yerli üretimi öldüren ve imalat sanayisinde yeni yatırımları engelleyen bu aşırı ithalatın denetlenmesi gerekmektedir. İthalatın yasaklanması değil, başıbozuk ithalatın denetlenmesinden söz etmekteyiz. DTÖ ve AB'deki yükümlülüklerimizle çelişmeyen bir denetim altında ithalat düzeninde atıl duran yüzlerce fabrikamız ekonomiye kazandırılacak, dış ticaret açığımız azalacak, katma değeri yüksek ihracat gözetilecek, yeni yatırımların özendirilmesi ve istihdamın tekrar artması konfeksiyon sektöründe başta olmak üzere, tüm emek yoğun hassas sektörlerde sağlanacaktır.

● Küreselleşen dünyada tekstil sektöründeki rekabet koşullarını değerlendirdiğinizde Türk tekstil sektörü hangi noktada ve rekabette teknolojinin kullanımının artıları var?

Tekstil ve hazır giyim sektörümüzün en önemli rekabetçi unsuru AB'nin yegane ve en büyük modern entegre üretim altyapısına sahip olmasıdır. Dünyanın en büyük pazarlarından olan AB pazarında Çin'den sonra ikinci tedarikçi durumunda olan Türkiye'nin, coğrafi ve gümrük vergisi üstünlüğümüzün de olduğu bu 100 milyar USD/yıl hedef ithalat pazarında kalıcı olması ve payını artırmasında kilit unsurun sahip olduğumuz AB'nin en büyük ve yegane modern ve entegre üretim altyapısının olduğu tartışılmazdır. 500 milyar USD'ye yaklaşan dünya tekstil ve hazır giyim pazarında Türkiye'nin sahip olduğu bu modern entegre üretim altyapısına sahip ülke sayısının sadece birkaç ülke ile sınırlı olması sebebi ile yerli üretimi ve katma değeri yüksek ihracatı teşvik edecek mevzuat değişikliklerinin acilen yapılması ve rekabetçi girdilerin de sağlanması, istihdamın korunması açısından büyük öneme sahiptir.

● Tekstil üreticisinin ülkeden yavaş yavaş uzaklaştığı konusunda görüşünüz nedir?

Uluslararası ihracat ve yurtiçi pazarlarda rekabetçiliğimizin erimesi bazı üreticilerimizi başka ülkelerde üretime itmiştir. Oysa bunları Türkiye'de tutmanın şartları çok da zor değildir; emek yoğun, katma değeri yüksek, ihracat odaklı ve tarıma dayalı hassas imalat sanayisi sektörlerinde 5084 Sayılı Yasa'nın ülke genelinde ve sadece mevcut ve yüksek istihdam sağlayan işletmeler ile sınırlı kalmak kaydı ile geçici bir süre uygulanması sağlanmalıdır. Bu teşvikin geçici olarak sektörel uygulanması DTÖ kurallarına da uygundur. Ayrıca, terörle mücadele çerçevesinde, 5084 Sayılı Teşvik Yasası'nda, Kademeli Teşvik Sistemi benimsenerek, sadece doğu ve güneydoğu sınır illerinde uygulanmak üzere, asgari yüz kişilik istihdamı teşvik süresince sağlayan imalat sanayisi yatırımları için istihdam teşvikinin yüzde 90'a çıkarılarak en az on yıl uygulamada kalması da acilen gündeme alınmalıdır düşüncesindeyiz.

● Tekstil sektörünün gelişimine yönelik TOBB Tekstil Sektör Meclisi'nin çalışmalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

TOBB Tekstil Sektör Meclisi sorunların üretici ve ihracatçılar tarafından topluca ele alındığı bir platform oluşturmaktadır. Sektörün geleceğine dair çalışmaları birlikte yönlendirme çabasındayız. Sektörde envanter çalışması, buna bağlı olarak da küme çalışması önemli adımlardır.

● Geleceğe yönelik beklentileriniz nelerdir? Kısa ve uzun vadede sektörün önündeki sorunların çözümü yönünde sizce neler yapılması gerekiyor?

Tekstil, hazır giyim üretimi için rekabetçi üretim maliyetlerinin sağlanacağı Özel İhtisas Bölgeleri oluşturularak mevcut tekstil üretim merkezlerinin Kümelere Dönüştürülmesi sağlanmalıdır. Ama acil olan Kümelere Dönüşüm Sürecinde tedbirlerin üç, beş senelik geçici sürede uygulanmasıdır. 5084 Sayılı Yasa'nın ülke genelinde ve sadece mevcut ve yüksek istihdam sağlayan işletmeler ile sınırlı kalmak kaydı ile geçici bir süre uygulanması sağlanması tekstil, hazır giyim sektörü ve Türk ekonomisi açısından hayati önem taşımaktadır.

TOBB Türkiye Konfeksiyon ve Hazır Giyim Sanayiciler Meclis Başkanı Umut Oran:

"Tekstil Türkiye'nin Hem Ata, Hem Ana Sektörü"

Umut Oran, üretim, reel sektör yatırımları desteklenirse, tekstil ve hazır giyim sektörünün önümüzdeki 25 yıl daha Türkiye'nin ihracat ve istihdamında lokomotif görevini devam ettireceğini, bunun için, yeni teşvikler aracılığıyla sektörün bölgesel bir yapılanmaya yönlendirilmesi gerektiğini, bu yapıldığı takdirde İstanbul'un moda, Anadolu'nun üretim, GAP Bölgesi'nin ise organik pamuk ve organik tekstil üretim merkezi olacağını ifade diyor

TOBB'un Türkiye Konfeksiyon ve Hazır Giyim Sanayicileri Meclis Başkanı, Umut Oran aynı zamanda Türkiye Giyim Sanayicileri Derneği'nin (TGSD) ve Dünya Hazır Giyim Federasyonu'nun da başkanlığını yapmış sektörün önemli isimlerinden biri. Oran, Cumhuriyetin ilanından beri geleneksel bir sanayi olan tekstil ve hazır giyim sektörünün Türkiye'nin hem ana hem de ata sektörü olduğunu ifade ederek tekstil sektörünün Türkiye için stratejik önemi üzerinde duruyor.

Türkiye'nin tekstil ve hazır giyim sektöründe rakipleri karşısında en büyük avantajının, sektörün güçlü tedarik zinciri olduğunu belirten Oran, Türkiye'de pamuktan moda tasarımına kadar sektördeki tedarik zincirinin bütün halkalarının son derece güçlü olduğunu söylüyor. Geçtiğimiz yirmi yılda firmaların sektörde büyük bir deneyim kazandıklarını vurgulayan Oran, patrondan, yönetici düzeyinden işçisine kadar sektördeki işgücünün gelişmiş ülke standartlarına yükseldiğini, ayrıca dünyadaki en gelişmiş makine-teknoloji altyapısında bizde olduğunu iafde ediyor. Umut Oran, bütün bunların sonucunda, Batılı büyük şirketler nezdinde Türkiye ve Türk şirketlerinin güvenilir bir tedarikçi konumunda olduğunun altını çiziyor.

● Genel olarak Türk tekstil sektörü nasıl bir tabloyla karşımıza çıkıyor?

Türkiye ekonomisinin bilindiği gibi bir cari açık, dış ticaret açığı, borç stoku problemi var. Türkiye'nin şu anda dış ticaret açığı vermeyen tek sektörü tekstil ve hazır giyim sanayisi, aşağı yukarı 23,5 milyar dolar ihracat yapıyor yedi milyar dolar ithalat yapıyor ve net 16,5 milyar dolar döviz getiriyor. Şu anda hiçbir sektör net ihracatçı konumunda değil. Türkiye, AB'de hazır giyim sanayisinde Çinden sonra ikinci büyük kapasite ve ihracatçı konumunda. Tekstil sektörümüz ilk onun içerisinde. Pamuk üretiminde dünyada yedinci sıradayız, pamuk tüketiminde dünyada dördüncüyüz ve iplik üretiminde ilk 4-5'lerdeyiz. Organik pamukta ise dünya lideriyiz. Dünyada organik pamuğun yüzde kırklık kapasitesini biz karşılıyoruz. Amerika, Çin ve Hindistan bizden sonra geliyor. Elimizdeki verilere baktığımızda dünyanın üçüncüsüyüz; İtalya, Çin ve Türkiye. Sonuç olarak sadece ulusal değil, uluslararası alanda da önemli bir oyuncuyuz. Bir boyutu da uluslararası karar mercilerinde yaklaşık 1990'lı yıllardan beri yine önemli bir oyuncuyuz. 2000-2005 arasında Dünya Hazır Giyim Federasyonu başkanlığını yaptım. Önümüzdeki sene Dünya Tekstil Federasyonu Başkanı Halit Narin olacak. Yine Avrupa Tekstil Hazır Giyim Federasyonu'nda Bülent Başer başkan yardımcısı konumunda. Son yirmi yıldır özellikle 1995'den sonra son on üç yıldır çok ciddi süreçler yaşıyoruz. Gümrük birliğinde sektörde önemli bir rol oynadık. Dünya Ticaret Örgütü'nün kararlarında önemli roller oynayabiliyoruz. Kendi sektörümüzle ilgili. Çin'e karşı birtakım uygulamalarda biz başı çekiyoruz. Avrupa Ko-

misyonu ile bire bir ilişki kuruyoruz. Amerika'yla nitelikli sanayi bölgesi görüşmeleriyle ilgili yine bizim sektör öncülük yaptı. Yani bir anlamda özetlersek bu sektör pamuğuyla beraber büyük bir tedarik zinciri. Bu zincir Türkiye'nin geneline dağılmış, Türkiye'nin ata sektörü olmuş Türkiye'nin ana sektörü konumunda küresel bir oyuncu. Yüksek teknoloji kullanan, çok yüksek katma değer yaratabilen, az maliyetle çok büyük cirolar yapabilen net ihracatçı.

● Sektörün belli başlı sorunları nedir?

Genel olarak makro ekonomik yapı ve bununla bağlantılı olarak da Türkiye'deki yatırım ortamı, bugün tekstil sektörünün karşılaştığı sorunların ana kaynağıdır. Bu politikaların sonucunda, sadece hazır giyim ve tekstil sektörleri için değil bütün sanayici ve üreticiler için temel girdi maliyetleri yükseliyor. Bu durum özellikle istihdam ve enerji gibi temel maliyet kalemlerinde daha somut görülüyor. Örneğin, istihdam politikalarının bir sonucu olarak istihdam üzerindeki yüksek vergi ve primler son derece yüksek bir düzeyde seyrediyor. 2008 yılının ilk döneminde asgari ücretlinin işverene maliyeti 740 YTL. düzeyinde. Bu rakamın 305 YTL'si kesintiler. Türkiye'de işçilik ücreti saat başına üç dolara yaklaşırken, üretimi köstekleyen bir başka faktör de yüksek enerji maliyetleridir.

● Sektörün geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Düşük kur politikası, Türkiye'nin genel olarak ihracattaki gerçek performansını gizliyor. 2007 yılında ihracatımız dolar cinsinden yüzde 23 arttı, ama YTL cinsinden bakarsanız, bu artış yüzde 13 düzeyinde kaldı. Tekstil ve hazır giyim ihracatı da, YTL'nin aşırı değerlenmesinden kaynaklanan sorunu yaşamıştır. Eğer, hükümet üretimi, reel sektör yatırımlarını desteklerse, tekstil ve hazır giyim sektörü önümüzdeki 25 yıl daha Türkiye'nin ihracat ve istihdamında lokomotif görevini devam ettirir. Bunun için, ihracat ve istihdam sağlayan sektörlerin önündeki engelleri kaldıran bir siyasal yaklaşım gerçekleştirilmeli. Yine, teşvikler aracılığıyla sektörün bölgesel bir yapılanmaya yönlendirilmesi gerekiyor. Bu yapıldığı takdirde İstanbul moda, Anadolu üretim, GAP Bölgesi ise organik pamuk ve organik tekstil üretim merkezi olacaktır.

Diğer taraftan ihracatımızın bölgelere dağılımına da dikkat etmemiz gerekmektedir. Bugün Türkiye'nin hazır giyim ve konfeksiyon ihracatının yüzde 80'i AB ülkelerinedir. Türkiye başta ABD olmak üzere diğer büyük pazarlarda irtifa kaybetmektedir. AB ülkeleri dışında kalan; ABD, Kanada, İsviçre ve Norveç gibi diğer OECD ülkelerine hazır giyim, konfeksiyon ihracatımız dolar bazında yüzde 12,1 oranında azaldı. Sadece ABD'ye gerçekleştirdiğimiz ihracatta yüzde 20,5 oranında bir düşüş söz konusudur. Sonuç olarak, hükümet üretimin, sanayinin önündeki engelleri kaldırdığı takdirde tekstil ve hazır giyim sanayisi Türkiye'de sahip olduğu altyapı ile ülkemizin en önemli ihracat sağlayan sektörü olmaya devam edecektir.

● Sektörün sorunlarının çözümü için sizce neler yapılabilir?

Sadece tektil sektörünün değil, Türk sanayi ve üreticileri için çıkış noktasının ihracat hedefli, istihdam odaklı bir kalkınma modelinden geçtiğini ifade ediyoruz. Bu modelin genel çerçevesi bölgesel kalkınma perspektifiyle çizilmelidir. Yine, tekstil ve hazır giyim sektöründe tasarım, ticaret merkezi İstanbul olmaya devam ederken, üretimin Anadolu'ya kayması gerektiğine inanıyoruz. İstanbul'dan bölgesel devlet destekleriyle ve vergi muafiyetleriyle kademeli olarak İç Anadolu'ya, Doğu Anadolu'ya ve Güney Doğu Anadolu'ya sektör olarak gitmeye hazırız. 1996'dan beri bu çalışmayı yapıyoruz. Anadolu'da "Yerinde İş-Aş-Sosyal Barış" projemiz var. "İnsanlar doğdukları yerde karınlarını doyurmalı" görüşünü savunuyoruz. Bu görüşü savunmamızın nedeni de en çok istihdam yaratan sektör olduğumuz gibi, küresel oyuncuyuz, az maliyetle yatırım yapabiliyoruz, büyük bir alt yapı beklentimiz yok, çevreye uyumluyuz, kolay taşınabiliyoruz, çok nitelikli iş gücüne ihtiyacımız yok. 1996'dan 2004'e kadar hiçbir teşvik politikası olmadan sektörü İstanbul, Bursa, Denizli ekseninden tekstilde yatırım oranında yüzde 91'den yüzde 81'e indirdik. İstanbul, uluslararası hazır giyim ve tekstil fuarlarının, moda fuarlarının önemli bir merkezi olmalı. Anadolu bir üretim merkezi olmalı. Özellikle emek girdisinin daha yüksek olduğu hazır giyim sektöründe üretimin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'ne kayması için uygun bir ortamın oluşturulması gerekmektedir. Bu doğrutuda atılacak ilk adım ülke

TOBB Türkiye Konfeksiyon ve Hazır Giyim Sanayiciler Meclis Başkanı Umut Oran: "Türkiye'de tüm reel sektörler gibi yani üreten, katma değer yaratan, ürettiğini ihraç eden, ihracattan elde ettiği kârı da yatırıma dönüştürecek potansiyeli olan tüm sektörlerin yaşadığı sorunla karşı karşıyayız."

genelinde bölgesel asgari ücret uygulamasına geçmek olmalıdır. Özellikle İstanbul ve Kocaeli gibi kişi başı gelir düzeyi anlamında en yüksek konumda illerde, emek yoğun sektörlerde faaliyet gösteren sanayicilere, üretimlerini Doğu ve Güneydoğu Bölgeleri'ne taşıma kararı almaları durumunda ekstra taşınma teşvikler sunulmalıdır. Yine bölgedeki sanayicilere, üreticilere belirli bir süre için lojistik maliyetlerde avantajlar sunulmalıdır. Yine Türkiye genelinde, enerji ve istihdam üzerinden devletin aldığı vergi ve primler yeniden düzenlenmelidir. Burada sektörlerin sağladığı ihracat ve istihdam dikkate alınmalıdır. Ayrıca bölgelerin kalkınmışlık düzeyleri dikkate alınarak, ihracat ve istihdam konusunda yatırımcılara farklı düzeylerde avantajlar sağlanmalıdır.

● Küreselleşen dünyada tekstil sektöründeki rekabet koşullarını değerlendirdiğinizde Türk tekstil sektörü hangi noktada?

Türkiye sadece hazır giyim ülkesi, sadece tekstil ülkesi değil. Türkiye, hem hazır giyim hem de tekstil ülkesi. Yani Türkiye bir anlamda bu tedarik zinciri dediğimiz; pamuktan itibaren nihai ürüne kadar birçok alt sektörü barındıran, yani bir zincir gibi düşünün bütün halkaları olan bir sektör. Tabii bu halka ne kadar büyük olursa, bu zincir ne kadar geniş olursa siz daha rekabetçi oluyorsunuz, daha esnek oluyorsunuz, kaliteniz daha da artıyor ve daha çevik, daha hızlı oluyorsunuz. Bu bizim için çok çok büyük bir avantaj. Türkiye onun için bir tekstil ülkesi, Türkiye onun için bir pamuk ülkesi, Türkiye onun için bir hazır giyim ülkesi. Bizimle biraz rekabet edebilen Çin bizim önümüzde, onun dışında İtalya rekabet edeceğimiz ülkeler. Onun dışında Avrupa'da bizimle rekabet eden çok ülke yok. Avrupa'da tekstil ve hazır giyim biraz Fransa'da, Belçika'da biraz da Almanya'da kaldı. Ama üretici konumunda sanayi konumunda biraz İspanya var bizimle rekabet edebilecek. İtalya'nın hem sanayici hem de marka yaratan bir kimliği var. Bizim rakibimiz tabii İtalya, biz şimdi İtalya'ya ulaşmaya çalışıyoruz. Dolayısıyla biz İtalya ile bir rekabet içerisindeyiz. Biz 16,5 onlar 19 milyar dolar ihracat yapıyorlar. 2,5 milyar dolar gibi bir fark var aramızda. Onlar daha çok marka yapıyor. Bizim tarzımızda hem hazır giyimi hem tekstili hem pamuğu olan ülke, Hindistan ve İtalya diyebilirim.

● Türkiye rekabet koşullarını geliştirmek için hangi adımları atmalı?

Gerek Uzakdoğu gerekse bölgemizdeki rakip ülkelerin avantajı ucuz girdi. Sanayicinin girdi maliyetleri açısından sadece Mısır ile bir kıyaslama yaptığımızda dahi, Türk sanayicisinin rekabetçiliğinin hangi

noktalarda zorluk çektiği görülecektir. Türkiye de bu bağlamda, enerji ve istihdam girdilerini düşürecektir. Türkiye'de işçilik Mısır'ın beş katı, elektrik üç katı, doğalgaz ise tam on katı. Türkiye'de bu bağlamda başta enerji ve istihdam girdilerini düşürecek üretimin önündeki engelleri kaldırmalı. Özellikle, adı geçen ülkeler için rekabetçi şartlar oluşturabilmemiz için öncelikle gelir düzeyinin düşük olduğu Doğu ve Güneydoğu illerinden işe başlanabilir. Çünkü, bu bölgedeki vatandaşlarımızın çok büyük bir bölümü zaten Mısır, Fas, Çin gibi ülke şartlarında yaşıyor. Bu çerçevede, emek yoğun, istihdam dostu bir sektör olarak hazır giyim ve konfeksiyonda rekabetçi olabilmemiz için atılması gereken adımlar şöyle sıralanabilir:

- İlk adım olarak sektörün küresel rekabetçiliğini artırmaya yönelik olarak, araştırma, geliştirme, yurtdışı pazarlama gibi konularda devlet sektörü teşvik etmeli.
- Özellikle İstanbul'da moda, tasarım ve tanıtım faaliyetlerinin gelişmesi için teşvikler sağlamalıdır.
- Şirketlerimizin uluslararası pazarlama güçlerini artırmak amacıyla yurtdışı pazarlama konusunda çalışan çok ortaklı şirket modelleri kurulmalı ve devlet bu şirketlerin kurulmalarını teşvik eden adımlar atmalıdır.
- Bir an önce bölgesel asgari ücret uygulamasına geçilmelidir.
- On yıl gibi bir süre için Doğu ve Güneydoğu Bölgeleri ve GAP Bölgesi'nde asgari ücret ve enerji üzerindeki vergi ve primleri kaldırılmalıdır.
- On yıl süresince Doğu ve Güneydoğu Bölgeleri ile GAP Bölgesi'nde istihdam ve ihracat sağlayan sektörlerin bölgede yaptıkları yatırımlardan vergi alınmamalıdır.
- On yıl süresince Doğu ve Güneydoğu Bölgeleri ile GAP Bölgesi'nde istihdam ve ihracat sağlayan sektörlerin bölgedeki yaptırımlarından vergi alınmamalıdır. (Yatırım indirimi uygulanmalıdır.)
- Doğu ve Güneydoğu Bölgeleri ile GAP Bölgesi'nde istihdam yaratan, yerli malı kullanıp katma değer yaratan işletmeler, daha düşük faiz ve uzun vadeli Eximbank ihracat kredileri ile desteklenmelidir.
- GAP Bölgesi'nde nitelikli sanayi bölgelerinin (NSB) kurulması için ABD ile görüşmeler başlatılmalıdır.
- Özellikle İstanbul ve Kocaeli gibi kişi başı gelir düzeyi anlamında en yüksek konumdaki illerde, emek yoğun sektörlerde faaliyet gösteren sanayicilere, üretimlerini Doğu ve Güneydoğu Bölgeleri'ne taşıma kararı almaları durumunda ekstra taşınma teşvikler sunulmalıdır. Yine, bölgedeki sanayicilere, üreticilere belirli bir süre için, lojistik maliyetler anlamında avantajlar sunulmalıdır.

● TOBB Türkiye Konfeksiyon ve Hazır Giyim Sanayiciler Meclis Başkanı olarak sektörün gelişimine yönelik çalışmaları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Biz hazır giyimciyiz, ama tekstil ve deriyle beraber ortak çalışmalar yapıyoruz. Bu ortak çalışmalarımıza da şöyle bir makro vizyon koyduk; öncelikle bir veri tabanı hazırlamak, bu veritabanı çerçevesinde sektörlerin nerelerde kümelendiğini tespit etmek ve bir kümelenme haritası çıkarmak. Küme analizinden sonra, kümeleri şekillendirmek daha sonra da Çin gibi, İtalya gibi ülkelerle kıyaslama analizi yapmak. Daha sonra da bu yatırımları yönlendirebilen bir market haline gelmek. Böyle bir stratejimiz var. TOBB Türkiye Konfeksiyon ve Hazır Giyim Sanayiciler Meclisimizin şöyle bir özelliği var: Normalde azami kırk üye, biz 54-55 üye yani biz katılımı açık tutuyoruz ve Türkiye'deki sektörel ve bölgesel (tedarik zinciri dediğim) tüm oyuncuları meclisimize davet ediyoruz. Türkiye'de sektörel bölgesel alanda nabzı tutmaya çalışıyoruz ve üç tane bu alanlarda görevli başkan yardımcımız var. Bu yapı çerçevesinde 23 Kasım 2007'de Ekonomik Sorunları Değerlendirme Konseyi ile bir toplantımız vardı. Sayın Nazım Ekren'in başkanlığında ilgili ekonomi bakanlarıyla beraber, Hisarcıklıoğlu başkanımla beraber bir toplantı yapacaktık. Bu toplantı hükümetin başka önceliklerinden dolayı ertelendi. Muhtemelen bu ayın son haftası olacak. Bizim 23 Kasım'dan beri hazırlıklarımız tamam.

● Sizce 2008'de sektörünüzün karşı karşıya kalacağı sıkıntılar neler?

Finansal piyasalardaki dışsal etkilerin sektör üzerinde iki ana olumsuz etkiye yol açacağını söyleyebilirim. Birincisi; tüketim harcamaları özellikle AB pazarında bir durgunluk oluşursa bu ihracatımızı doğrudan etkileyecektir. İkincisi; kredi maliyetlerindeki yükseliş olacaktır. Bu zaten finansman olanaklarına kısıtlı erişim imkânı olan sektörü olumsuz bir şekilde etkileyecektir. Yine 2008 yılında AB'nin Çin'e on ürün kategorisinde uyguladığı bariyerlerin kalkacak olması, Türk hazır giyim sektörü açısından önemli bir risktir. Sektör bu çerçevede, hedef pazarlarını mümkün olduğunca çeşitlendirmeye çalışmalıdır.

Umut Oran "2008 yılında AB'nin Çin'e on ürün kategorisinde uyguladığı bariyerlerin kalkacak olması, Türk hazır giyim sektörü açısından önemli bir risktir. Sektör bu çerçevede, hedef pazarlarını mümkün olduğunca çeşitlendirmeye çalışmalıdır."

Osmanbey Tekstilci İşadamaları Derneği (OTİAD) Başkanı Gaffar Koca:

"Hiç İş Yok Öldük Bittik Demiyoruz"

OTİAD Başkanı Gaffar Koca, Osmanbey'in en önemli pazarının Ortadoğu ve Bağımsız Devletler Topluluğu ülkeleri olduğunu, şu anda Güney Afrika'ya mal satmaya başladıklarını ifade ederek "Kuzey Afrika ülkelerine Tunus, Fas, Libya gibi ülkelere mal satışı yapıyoruz, ama kârlılıklar son derece düşük" diyor

Kazakistan'ın Almatı kentinde gerçekleştirilen İkinci Unistyle Moda Fuarı'na, Osmanbey Tekstilci İşadamları Derneği (OTİAD) bay ve bayan, çocuk ve spor giyim yanı sıra yan sanayi ve aksesuar sektörlerinden toplam 45 firmayla katıldı. OTİAD Başkanı Gaffar Koca,

Türkiye menşeli ürünlerin Kazak pazarında olumlu bir imajı olduğunu belirtti.

Tekstil sektörü ve hazır giyim sektörü ikisi birbirinin içinde fakat ayrı olduğunu ifade eden Koca, Osmanbey'in hazır giyimin moda marka ve tasarım bölümü, pronto moda dediğimiz bugünü sunabilen kendi içerisinde özelleşmiş ve kendisiyle özdeşleşmiş bir piyasa olduğunun altını çizerek sektör için başta ihtisas fuarları olmak üzere uluslararası fuarlara katılımın büyük önem taşıdığını söylüyor. OTİAD Başkanı Gaffar Koca, Türkiye'de tekstil sektörü kaybedilebilir mi sorumuza "Kaybedilemez, çünkü en azından tüm insanlar giyinmek zorunda olduklarına göre kaybedilemez bir sektör olarak karşımızda duruyor" yanıtını veriyor.

● Sektörünüzün içinde bulunduğu durumu anlatır mısınız?

Günümüzde insanların giyime yönelik tercihleri değişti. Daha önceden çok daha fazla alış-veriş yapan insanlar bugün taksitlendirme sistemiyle ev, araba yönünde seçimlerini yapmakta. Bunun sıkıntısı yaşanıyor. Doğal olarak da sektöre para akışı yavaşlıyor. Hedefimiz iç pazardan çok dış pazara daha çok mal satabilmek. Ancak, son zamanlarda karşımıza çıkan rekabet koşullarının zorlaşması bizi sıkıntıya sokmuş bulunuyor. Bu sıkıntının başında kur politikası geliyor ve adeta hazır giyim sektörünün belini büktü.

● Sektörün rakibi olan ülkeler ile bir karşılaştırma yaptığınızda nasıl bir tablo karşınıza çıkıyor?

Rekabet koşulları dediğimiz zaman bizim rakibimiz Çin değil, rakibimiz İtalya, Fransa yani modada kendini ifade etmiş ülkeler. Türkiye ile İtalya'yı karşılaştırdığınızda bugüne kadar Türkiye'yi cazip kılan fiyatımızdı. Çünkü, tasarım yapabiliyorsunuz, marka olma yolunda da gayretler sarf ediyorsunuz, en önemli enstürmanımız da fiyatımızdı. Bu avatajımızı kur politikasıyüzünden kaybettik. Ayrıca İstanbul'da üretim yapmanın yükleri de genel maliyetlerimizi yükseltiyor. Bu da artı bir olumsuzluk. Türkiye'de enflasyon oranı bir insanın yaşam standartlarını her gün aşağı çekilmesiyle ilgili işliyor. Reel faizlerin yüzde 15'lerin üstünde olduğu bir ülkede enflasyonun yüzde yedi, sekiz gibi olması herhalde laftan öte değil. Ancak enflasyon üstü hareketlerle çalıştırdığımız insanların ihtiyaçlarını karşılayabilecek duruma geliyoruz. Bu da daha fazla yük getiriyor.

● Sizce sektörün stratejisi ne olmalı?

Strateji belirlemek için önce elinizde bir politikanız olmalı ve politikanın arkasında da hedefler olmalı. Bizim hedefimiz İtalya'yı geçmek veya İtalya gibi olmak. İtalya'nın belki bin yıllık bir tasarım gücü var. Bugün Batı, Doğa Roma İmparatorluğu gibi sanat ağırlıklı bir kültürden geliyorlar. Dünyaya ciddi markalar çıkarmışlar, bu markaların içerisinde biz de marka olmaya çalışıyoruz. En azından onlara yaklaşma hedefiniz varsa elinizde kolaylıklar olması lazım.Bu kolaylıkları kendi müteşebbis hareketlerinizle yapmanız için teşvikler gerekiyor. Bu teşvikler son zamanlarda aleyhimize dönüşmeye başladı. Kendimizi ifade edip, tanıtabileceğimiz unsur fuarlarla ilgili faaliyetlerimizdir. Üretim olabilmesi için malın satılması gerekiyorsa, bunun için de kendimizi ifade edebilmemiz gerekiyor. Müşteri önceden Osmanbey'e geliyordu çünkü biz kendimizi iyi ifade edebiliyorduk. Çıkıp kendimizi gösterecek platformlarımız vardı, "biz halkınıza saygı duyuyoruz, sizi giydirmeye talibiz" diyebiliyorduk. Şimdi bunu da yapamıyoruz. Türkiye'nin yurtdışında en büyük moda fuarını yapmış Osmanbey piyasası on bin metre karelerin üzerine çıkmış, bugün iki, üç bin metrekareleri zor dolduruyor. Yüzde seksen etken, teşvik olmaması. İkincisi, kur politikası. İnsanlarımız artık ceplerinde para bulup da yurt dışına çıkıp malını tanıtamıyor. Gününü kurtarmaya çalışıyor. Böyle olunca da üretim olmuyor. Üretim olmayınca da işsizlik her geçen gün artıyor. Bugün Osmanbey yüzde altmış kapasiteyle çalışıyor. Bu kapasitenin yüzde yüzlerin üstüne çıktığı dönemleri biliyoruz. Mal yetiştiremediğimiz günleri yaşadık. Hiç iş yok öldük bittik demiyoruz. Altmış ülkeden müşterimiz var, ancak potansiyelimizin düştüğünü söylüyoruz. Osmanbey piyasası bugün tasarladığını yarın teslim edebilecek bir yapıda. Dünyanın hiçbir yerinde böyle bir güç yoktur.

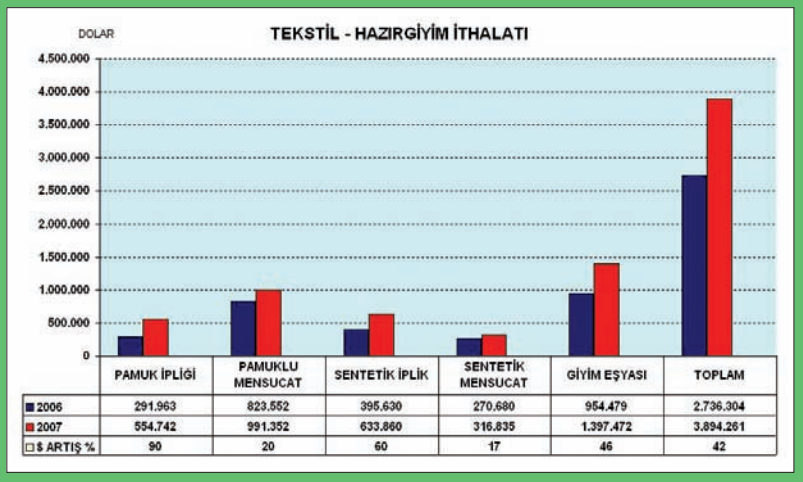

ESDK Toplantısında Tekstil Sektörünün Yol Haritası Ele Alındı

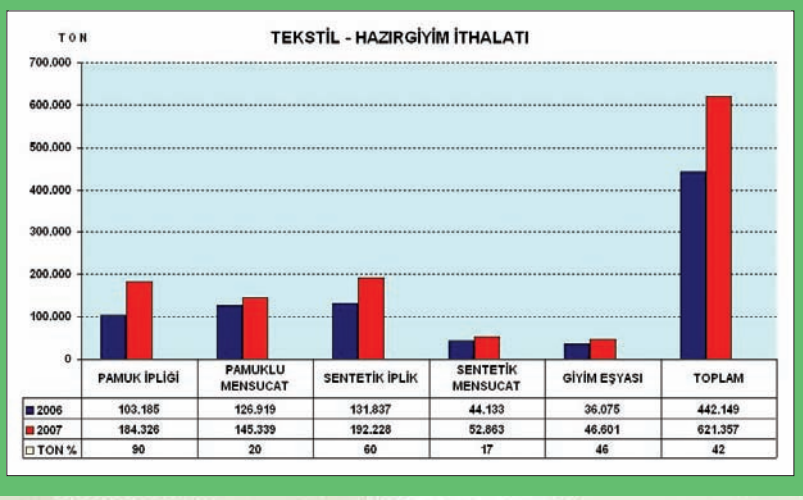
Türkiye'de tekstil sektörü istihdam ambarı, istihdam sağlayan bir sektör olarak tanımlanmakta. Dünyadaki konjonktür ve Türkiye'deki son gelişmelerden dolayı sektörün sıkıntıları var. Sektörün içinde bulunduğu sıkıntılar ve çözüm önerileri 27 Mart'ta yapılan ESDK toplantısında ele alındı

	PAMUK İPLİĞİ	PAMUKLU MENSUCAT	SENTETİK İPLİK	SENTETİK MENSUCAT	GİYİM EŞYASI	TOPLAM
2006	291.963	823.552	395.630	270.680	954.479	2.736.304
2007	554.742	991.352	633.860	316.835	1.397.472	3.894.261
$ ARTIŞ %	90	20	60	17	46	42

2006 yılına kıyasla 2007 yılında tekstil ihracatı yüzde 17,5 ve hazır giyim ihracatı yüzde 14,8 artarken, tekstil ve hazır giyim ithalatı yüzde 42 artışla rekor kırarak yerli sektörün kapanmasında ve istihdamın azalmasındaki ana nedeni ortaya koymuştur. İthalat bazlı ihracat artışı söz konusudur.

	PAMUK İPLİĞİ	PAMUKLU MENSUCAT	SENTETİK İPLİK	SENTETİK MENSUCAT	GİYİM EŞYASI	TOPLAM
2006	103.185	126.919	131.837	44.133	36.075	442.149
2007	184.326	145.339	192.228	52.863	46.601	621.357
TON %	90	20	60	17	46	42

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin (TOBB) Türkiye Tekstil, Konfeksiyon, Hazır Giyim ve Deri Sanayicileri Sektör Meclisleri 27 Mart'ta Ekonomik Sorunları Değerlendirme Kurulu (ESDK) toplantısında sektörün sorunları ve çözüm önerilerini masaya yatırdı. Başbakan Yardımcısı Nazım Ekren başkanlığında toplanan ESDK'ye TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Devlet Bakanı Mehmet Şimşek, Hazine Müsteşarı İbrahim Çanakçı, BDDK Başkanı Tevfik Bilgin, DPT Müsteşarı Ahmet Tıktık, TOBB Başkan Yardımcısı ve Gaziantep Sanayi Odası Başkanı Nejat Koçer, TOBB Yönetim Kurulu Üyesi İbrahim Çağlar, TOBB Türkiye Tekstil Sanayi Meclisi Başkanı Abdülkadir Konukoğlu, TOBB Türkiye Hazır Giyim ve Konfeksiyon Sanayi Meclisi Başkanı Umut Oran, Türkiye Deri ve Deri Ürünleri Sanayi Meclisi Başkanı Lemi Tolunay, icracı bakanlıkların müsteşarları ile sektör temsilcileri katıldı.

Toplantıda konuşan TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, son on yılda 75 milyar dolar ile Türkiye'nin en yüksek dış ticaret fazlasını veren sektör konumunda olan tekstilin, aynı zamanda imalat sanayisi çalışanlarının yüzde 23,9 ile en yüksek istihdam yaratan sektör olduğuna dikkat çekti.

TEKSTİL SEKTÖRÜ İSTİHDAM AMBARI

TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu, tekstil sektörünün gelişim ve değişimini rakamlarla şöyle açıkladı:

"Türkiye AB ülkelerine tekstil ve hazır giyim ihracatında ikinci, dünyada dördüncüdür. Pamuk üretiminde dünyada yedinci, tüketiminde ise dünya dördüncüsü konumundadır. Türkiye elyaf ring iplik üretiminde dünya beşincisi, open end iplik üretiminde dördüncü, sentetik iplik üretiminde dünya yedincisidir. Türkiye organik pamukta dünya lideridir. Deri ürünleri üretim ve ihracatında sekizincidir.

Yine Türkiye ring iplik kapasitesinde AB tüketiminin yüzde 90'ını karşılamakta. AB'nin open end iplik ile yüzde 75'ini, sentetik elyaf ve iplikte en büyük ikinci kapasitesini sağlayan ülke konumundayız. Dokuma tezgâh kapasitesi AB'nin yüzde kırkı kadar olan ülkemiz boya/terbiye ve konfeksiyonda AB'nin en büyük tedarikçisi konu-

ESDK, tekstil, konfeksiyon-hazır giyim ve deri sektörlerinin sorunları ve çözüm önerilerini görüşmek üzere, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Nazım Ekren başkanlığında toplandı.

mundadır. Deride AB'nin en büyük ikinci tedarikçisidir.

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu da özel sektörle hükümet arasındaki diyalogu sağlaması bakımından ESDK'nin önemini vurgulayarak, ESDK'nin çok başarılı işler yaptığını söyledi. Kurulun özel sektörün birçok sorununu çözmede çok etkili bir mekanizma olarak kullanıldığını ifade eden TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu, tekstil sektörünün istihdam ambarı olduğunu ve Türk tekstil sektörünün dünyada çok önemli bir yere sahip olduğunu belirtti. Hisarcıklıoğlu, toplantıda, dünyada ve Türkiye'de yaşanan son gelişmelerle bu sektörlerde yaşanan sıkıntıları ve çözüm önerilerini hükümete aktaracaklarını söyledi.

EKREN "YOL HARİTASI ÇİZMEK İSTİYORUZ"

ESDK toplantısına başkanlık yapan Başbakan Yardımcısı Nazım Ekren, toplantı öncesinde yaptığı açıklamada, küresel ekonomideki gelişmeler ve trendleri de tartışacaklarını ifade ederek, bunun sektöre etkilerini gözden geçireceklerini vurguladı.

Sektör temsilcilerinden veri ve bilgi ışığında kısa, orta ve uzun vadede hangi inisiyatiflerin alınması halinde sektörlerde katma değerin ve kurumsal kapasitenin artırılabileceğini irdeleyeceklerini anlatan Ekren şöyle devam etti:

"Makroekonomik açıdan konuyu yatırım, üretim, ithalat, ihracat ve istihdam gibi temel büyüklükler bazında ele alacağız. Mikro açıdan ise ilgili sektörlerin piyasa yapıları bağlamında, fiziksel ve finansal sermaye kapasiteleri, üretici ve tedarikçilerin özellikleri, kayıtdışılığın önlenmesine ağırlık vereceğiz. Firmalarımızın konumu, bir Türk markası yaratabilmek için özel sektörün ne düşündüğü, firmalarımızın yapı ve özellikleri, yeni eğilimlere sek-

törün bakışı, taleplerin değişimi, kotaların etkisi, kurun etkisi, emtia ve petrol fiyatlarındaki artış, küresel ısınmayı kapsamlı bir şekilde tartışıp, bir yol haritası çizmek istiyoruz" dedi.

KOTA VE MALİYET ARTIŞLARI ELE ALINDI

ESDK toplantısında ilk aşamada üç sektörün geçmiş dönem performansı, mevcut durumu ve gelecek dönem beklentileri ele alındı. Türk tekstil, konfeksiyon-hazır giyim ve deri sektörlerinin üretim ve rekabet koşullarında hızlı bir bozulma yaşandığı, bu bozulmanın entegre üretim zincirini tehdit ederek; üretim kapasitesi, istihdam kayıpları ile artan ithalat bağımlılığı gibi kaçınılmaz sonuçlar yarattığı belirtildi. Üretim ve rekabet koşullarında bu bozulmanın sürmesi halinde aşağıdaki sonuçlarla karşılaşılmasının kaçınılmaz olduğu vurgulandı. ESDK toplantısında üzerinde durulan sektöre yönelik konular başlıkları itibarıyla şöyle saptandı:

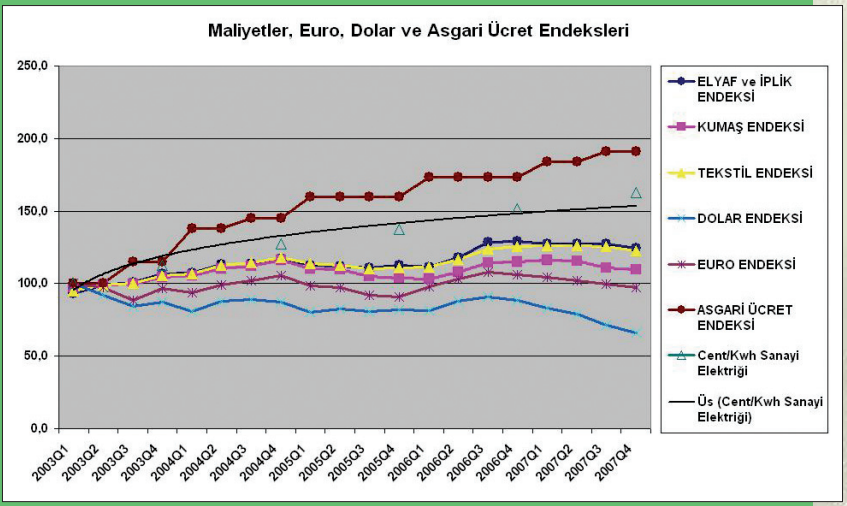
- **Maliyetleme ve fiyatlama sürecinin yapısı ve özellikleri.**
- İhracat ve ithalatın; sektörler, mallar ve ülkeler bakımından dağılımında sektörlerin durumu.
- **Bir Türk markası yaratabilmek için özel sektörün ne düşündüğü.**
- Yatırım ve işletme sermayesiyle, fiziksel sermaye konusundaki firmaların yapı ve özellikleri.
- **Çalışanların kalitesi ve personel profili.**
- Sektörde yeni çıkan eğilimler, teknik tekstil, akıllı tekstil ve ar-ge, çok fonksiyonluluk gibi konulara sektörün nasıl baktığı.
- **İç ve dış talepteki değişimlerin yönü.**
- Kotaların etkileri.
- **Çapraz kurların sektörün performansı üzerinde oluşturduğu etkiler.**
- Emtia ve petrol fiyatındaki artışlar ve küresel ısınma.
- **Entegre üretim zincirinin kırılması,**
- Hızlı firma kapanmaları,
- **Kamunun vergi ve prim kaybı,**
- İhracat pazar ve döviz kaybı,
- **İşsizlik ve yaratacağı ek mali külfetler.**

SEKTÖRE YÖNELİK ACİL ÖNLEMLER

Türkiye Tekstil, Konfeksiyon, Hazır Giyim ve Deri Sanayicileri, hızlı yok oluş veya yönetilebilir dönüşüm gibi iki farklı sonuçla karşı karşıya bulunduklarına işaret ederek hızlı yönetilebilir dönüşüm için alınması gereken acil önlemleri şöyle sıraladılar:

- Emek/yoğun, katma değeri yüksek, ihracat odaklı ve tarıma dayalı hassas imalat sanayi sektörleri tanımının DTM (Dış Ticaret Müsteşarlığı) ve DPT (Devlet Planlama Teşkilatı) tarafından yapılarak, 5084 sayılı yasa hükümlerinin ülke genelinde bu hassas sektörlerde sadece mevcut işletmelere, DTÖ (Dünya Ticaret Örgütü) kurallarına da aykırı olmayan, iki yıl süre ile geçici olarak uygulanması acilen sağlanmalıdır.
- **Sürdürülebilir rekabet koşullarını sağlayacak tekstil - konfeksiyon ve hazır giyim - deri bölgesel sektör kümelerinin kurulması ile ilgili çalışmalar hızlandırılmalıdır.**
- Haksız rekabete yol açan yanlış beyanlı ve dampingli ithalatın kontrolü ve denetimi sağlanmalıdır.
- **Dahilde İşleme Rejimi sisteminde yaşanan suistimaller önlenmelidir.**
- Eximbank kaynakları ve olanakları genişletilmelidir.
- **Pamuk üretiminin artırılması için destekleme pirim sistemi iyileştirilmeli ve verimlilik tedbirleri alınmalıdır.**

Üretim ve rekabet koşullarındaki bu bozulmanın başlıca sebepleri üretim maliyetlerindeki artış ile YTL'nin değerlendirilmesi ve haksız ithalatın artmasıdır.

TÜİK tarafından 17 Mart 2008 tarihinde açıklanan istihdamla ilgili veriler aşağıdaki çarpıcı hususları içermektedir:

- Türkiye her yıl yaklaşık 750 bin kişiye iş üretmek zorundadır.
- **Türkiye tarımdaki işgücü çözülmesini hizmetler ve sanayi sektörleri ile telafi edememektedir.**
- Tarımdan kopan nüfusun sanayi ve hizmetler sektörüne girdiği görülmektedir. Yüksek büyüme oranlarına rağmen, tarımdaki çözülmeden kaynaklanan yüksek işsizlik sorunu çözülmemektedir.
- **İstihdam edilenlerin yüzde 73,9'u erkek, yüzde 25,7'si kadın nüfustur. Kadınlar istihdamın dörtte birini oluşturmakta ve kente göç ettiklerinde hizmet ve sanayi sektörlerinin gerektirdiği eğitim ve deneyime sahip olmadıkları için iş gücüne katılamamaktadırlar.**
- Vasıfsız işgücü ve kadın nüfusunun istihdamı açısından her üç sektörümüz hayati önem taşımaktadır.